

13 IN DE OORLOG

AFLEVERING 7 SCRIPT

"GEWAPEND VERZET"

7.1 LEADER

Caleidoscoop van iconische momenten uit de Tweede Wereldoorlog, afgewisseld met spelende kinderen in dezelfde periode. Tussendoor worden korte impressies getoond van de hoogtepunten uit de huidige aflevering.

7.2 DRAMA: EXT. HAARLEMMERHOUT (LEADER DEEL 2)

Vroege ochtend. Een dichtbegroeid bos. PHOEW! Een schot weerklinkt tussen de bomen. De camera beweegt in de richting van het geluid. PHOEW! Weer een schot.

MANNENSTEM (O.S.)

Mis.

Tegen een boom hangt de volkomen ongeschonden foto van DRIES KOOIMAN¹⁾ in uniform met pet van de Sicherheitsdienst. PHOEW!

MANNENSTEM (O.S.)

Mis.

Op flinke afstand staat de 16-jarige ELS met gestrekte arm te schieten. De twintiger HENK POST staat achter haar en corrigeert haar houding.

HENK

Rust anders even uit.

ELS

Nee, ik zal 'm krijgen, die schoft.
Hij heeft m'n opa vermoord.

PHOEW! Met verbeten gezicht schiet ze verder.

HENK

Weer mis.

TITEL: GEWAPEND VERZET, ELS, 1943.

PRESENTATRICE (V.O.)

In de loop van de oorlog wordt de strijd steeds grimmiger.

¹ Zie aflevering: Illegale pers.

7.3 ARCHIEF: NOORD-AFRIKA

Een brandende tank in een uitgestrekte woestijn.
Geblakerde wrakken van vrachtwagens.

PRESENTATRICE (V.O.)

In Afrika wordt het Duitse leger
door de Engelsen teruggedreven.

7.4 ARCHIEF: STALINGRAD

Uitgeput en verkleumd schuilen Duitse soldaten in de
stukgeschoten ruïnes van Stalingrad.

PRESENTATRICE (V.O.)

Het lukt Duitsland ook niet om de Russen
te verslaan. Honderdduizenden soldaten
sneuvelen of worden gevangen genomen.

7.5 ARCHIEF: BOMBARDEMENT VAN DUITSE STAD

Vanuit een geallieerde bommenwerper is het bommentapijt
zichtbaar dat over een Duitse stad wordt gelegd. Overal
branden in de stad, ontploffingen en rookwolken.

PRESENTATRICE (V.O.)

Ondertussen worden Duitse steden
dag en nacht door Amerikaanse en
Engelse bommenwerpers bestookt.

7.6 LOCATIE: VIERHOUTEN - VERSCHOLEN DORP

De PRESENTATRICE loopt door een schijnbaar ongerept bos.
TITEL: BOSSEN ONDER NUNSPEET.

PRESENTATRICE

Om de oorlog te kunnen volhouden
heeft Duitsland dringend mensen
nodig voor hun oorlogsindustrie en
die willen ze halen uit de bezette
gebieden, zoals Nederland.

Ze kijkt even rond om zich te oriënteren en loopt dan verder.

PRESENTATRICE

Daarom worden in mei 1943 alle
gezonde mannen tussen de 18 en 35
jaar opgeroepen om te gaan werken in
Duitsland. Maar bijna niemand vindt
dat leuk, dus duiken er meer dan
250.000 Nederlandse mannen onder.

Ze staat stil.

PRESENTATRICE

De meesten gewoon thuis in het
keukenkastje of op zolder, maar
anderen ook in het bos, zoals hier.

Ze gebaart naast zich, waar in eerste instantie niets
te zien is, maar dan daalt ze af in een verscholen hut.

PRESENTATRICE

Het verscholen dorp in de bossen van
Nunspeet. Hier woonden zo'n tachtig tot
honderd onderduikers, waaronder Joden,
dwangarbeiders, verzetsmensen, neerge-
schoten Engelse en Amerikaanse piloten.
Allemaal op de vlucht voor de Duitsers.

7.7 ARCHIEF: ONDERDUIKERS IN BOSHUT

Drie ondergedoken reserveofficieren koken en eten in hun
schuilhut in de Gerwense bossen. **TITEL:** GERWENSE BOSSEN.

PRESENTATRICE (V.O.)

Al die mensen moeten eten en drinken
en dat is niet zo makkelijk, want dat
is allemaal op de bon. En als je bent
ondergedoken, dan krijg je geen
bonnen meer en dus ook geen eten.

7.8 DRAMA: INT. HAARLEM - SCHUILPLAATS

Zwartgeverfd haar in een knotje, een ziekenfondsbrilletje.
ELS heeft een metamorfose ondergaan. FLASH! Een fotoflits.

PRESENTATRICE (V.O.)

Dus zijn onderduikers altijd
afhankelijk van andere mensen
die hen willen helpen.

ELS draait haar hoofd opzij. FLASH! Weer een fotoflits.

MANNENSTEM (O.S.)

Het staat erop.

De veertiger NICO FAASEN staat met het fototoestel naast
een bureau vol blanco documenten en vervalsings-
instrumenten. Hij toont ELS een nieuw persoonsbewijs.

NICO

Vanaf nu heet je Johanna Brinkman...

ELS staat vlak voor de spiegel en glimlacht naar zichzelf.

ELS

Hallo, Johanna.

NICO (VERVOLGT)

... en je bent op 12 juni 1927
geboren in Amersfoort.

ELS bestudeert zichzelf nauwgezet in de spiegel.

ELS

Johanna Brinkman... Denk je dat ook
maar iemand dat gelooft?

NICO heeft het filmrolletje uit het toestel gehaald.

NICO

Kwestie van wennen. Over een paar
weken weet je niet beter meer.

Achter hem gaat een deur open en HENK POST kijkt naar binnen.

HENK

Els, ben je zover?

ELS

ZIE JE WEL! HENK TRAPT ER OOK NIET IN!

NICO

Die wist toch dat jij hier was! Wie
had hier anders moeten zijn?!

Ongerust kijkt ELS weer in de spiegel.

7.9 LOCATIE: INT. VERZETSMUSEUM

De PRESENTATRICE legt een aantal documenten op tafel.

PRESENTATRICE

Een persoonsbewijs. Bonkaarten. Een
vergunning om een fiets te mogen
hebben. Een vrijstelling om niet in
Duitsland te hoeven werken. Maar...
allemaal vals.

De PRESENTATRICE gaat achter een werktafel zitten, waarop
allerlei vervalsingsattributen staan opgesteld: pennen,
inkt, stempels, een passer, emsjes en een klaparm.

PRESENTATRICE

Om de onderduikers uit handen van de
bezitters te houden, worden allerlei
officiële papieren nagemaakt. Eerst
nogal primitief, door bijvoorbeeld
een achternaam of de 'J' van Jood
uit een persoonsbewijs te krabben.

Ze toont een persoonsbewijs met grote 'J' en begint met

een mesje de 'J' weg te krabben.

PRESENTATRICE

Maar de technieken worden steeds beter. Papier met watermerk wordt nagebootst.

Ze houdt een pagina tegen een lamp om het watermerk te tonen.

PRESENTATRICE

Nieuwe pasfoto's worden ingeplakt met zo'n apparaat.

Ze demonstreert de werking van een klaparm.

PRESENTATRICE

En honderden soorten stempels worden nagemaakt.

Ze plaatst enkele stempels op een officieel papier.

PRESENTATRICE

Door de vele onderduikers zijn er zoveel vervalste papieren nodig dat er een speciale Persoonsbewijzen-centrale wordt opgericht.

7.10 ARCHIEF: PERSOONSBEWIJSCENTRALE

Vervalsers zijn bezig met het namaken van persoonsbewijzen.

PRESENTATRICE (V.O.)

Dat is een groep mensen die in het diepste geheim honderdduizenden officiële documenten vervalsen. Ze hebben zelfs een catalogus, waar je nagemaakte stempels kunt bestellen.

7.11 ARCHIEF: VERVALSTE STEMPELS

Een catalogus van meerdere adelaarsstempels wordt tevoorschijn gehaald.

PRESENTATRICE (V.O.)

Maar er is nog een andere manier om aan persoonsbewijzen en bonnen te komen.

7.12 DRAMA: INT. DISTRIBUTIEKANTOOR

Twee gemaskerde GESTALTEN dringen na sluitingstijd een distributiekantoor binnen.

MANNENSTEM (HENK)

HANDEN OMHOOG! DIT IS EEN OVERVAL!

Lijkbleek steekt een KANTOORCHEF zijn handen in de lucht. Naast hem zit een KANTOORKLERK die met omhooggestoken handen langzaam overeind komt.

VROUWENSTEM (ELS)

TEGEN DIE MUUR DAAR EN GEEN BEWEGING!

De gemaskerde vrouw met zwartgeverfd haar in een knotje houdt het tweetal met haar pistool onder schot. HENK trekt ondertussen een dossierkast open... leeg.

HENK

Verdomme...

Geschrokken kijkt ELS naar haar PARTNER.

ELS

Hoe kan dat nou?!

KANTOORKLERK

Gister is alles in de kluis gelegd.
(KNIKT MET HOOFD) Daar in die hoek.

Een schuldbewuste blikwisseling tussen KLERK en CHEF.

ELS

STAAN BLIJVEN!

HENK zit op z'n knieën voor de kluis.

HENK

Zes cijfers... Dat lukt me nooit!

KANTOORCHEF

Uhm, er ligt een briefje in die
bovenste la.

Weer een blikwisseling tussen CHEF en KLERK.

ELS

HOU DIE HANDEN OMHOOG!

HENK heeft het briefje met het nummer gevonden en draait de kluis open. Stapels en stapels bonkaarten, die hij meteen in een zak begint te stoppen.

HENK (TEGEN ELS)

Neem jij deze.

KANTOORCHEF

Uhh sorry, gaan jullie ons nog
vastbinden of neerslaan?

ELS en HENK kijken niet-begrijpend naar het TWEETAL dat nog steeds met de handen in de hoogte staat.

KANTOORKLERK

Ja, straks denken ze nog dat we
jullie hebben geholpen.

ELS (TEGEN HENK)

(bedremmeld)

Ik heb geen kogels.

HENK loopt met een gevulde zak richting gang en drukt ELS
een bos touw in handen.

HENK

Hier.

Als hij het kantoor heeft verlaten, voelt ELS zich knap
onhandig met het ongeladen pistool en het bos touw.

ELS

Ehh... Verzinnen jullie zelf maar iets.

Ze gooit het touw voor het TWEETAL neer en vertrekt snel.

7.13 LOCATIE: EXT. HAARLEM - ZIJLSTRAAT

De PRESENTATRICE staat op de stoep voor het ABN AMRO-
gebouw in de Zijlstraat in Haarlem.

PRESENTATRICE

Het is enorm veel werk om voor alle
onderduikers bonnen te vervalsen.
Dan gaat stelen een stuk sneller.

Ze wijst naar het bankgebouw achter haar.

PRESENTATRICE

Hier zit nu een bank, maar tijdens
de oorlog werden hier voedselbonnen
verdeeld. Speciale knokploegen van
het verzet overvielen vaak dit soort
kantoren.

7.14 ARCHIEF: VOORBEREIDING VOOR OVERVAL

Mannen zitten over een kaart gebogen. Pistool op tafel.

PRESENTATRICE (V.O.)

Dat is heel gevaarlijk werk, waarvoor
een goede voorbereiding nodig is...

Medewerkers van een distributiekantoor steken hun armen
in de lucht en worden door gewapende mannen weggevoerd.
Een man in uniform wordt opgesloten.

PRESENTATRICE (V.O.)

... en wapens.

De bonnen worden in zakken gedaan en op een bakfiets gaan de overvallers ervandoor.

7.15 LOCATIE: INT. VERZETSMUSEUM

De PRESENTATRICE staat naast een container met twee stenguns in een vitrine van het verzetsmuseum.

PRESENTATRICE

Maar hoe kom je aan die wapens? Na de Duitse inval moeten alle pistolen en geweren worden ingeleverd, anders kun je zelfs de doodstraf krijgen. Dus in Nederland zijn bijna geen wapens meer te vinden... Maar in Engeland wel.

Ze neemt plaats achter een tafeltje, waarop een geopende zendkoffer klaarstaat.

PRESENTATRICE

Om die te krijgen moet je eerst contact maken en dat gebeurt met zo'n zendkoffer. Een verre voorloper van onze mobiele telefoon. Alleen praat je er niet doorheen...

Ze begint te seinen met seinsleutel: tuut-tutuut-tuut. De morsetekens lopen voortdurend als een sliert punten en strepen onderaan door het beeld.

7.16 ARCHIEF: UITZENDING MET ZENDKOFFER

Foto van een illegale telegrafist die een bericht aan het verzenden is met een zendkoffer.

PRESENTATRICE

... maar je gebruikt een speciale taal van piepsignalen: morse.

7.17 DRAMA: INT. HAARLEM - SCHUILPLAATS

TUTUUT-TUTUUT-TUUT. Een TELEGRAFIST klikt vliegensvlug op zijn seinapparaat, terwijl HENK en ELS achter hem geconcentreerd toekijken. Stilte.

TUTUUT-TUTUUT-TUUT. Weer verstuurt de TELEGRAFIST een bericht. Gespannen stilte.

Opeens worden de morsesignalen beantwoord: TUUT-TUUT.

HENK (TEGEN ELS)
Engeland.

De TELEGRAFIST seint verder: TUUT-TUUT-TUTUUT.

7.18 LOCATIE: INT. VERZETSMUSEUM

De PRESENTATRICE demonstreert de seinsleutel in de zendkoffer.

PRESENTATRICE

In morse heeft iedere letter van
het alfabet een eigen code, gemaakt
van puntjes en streepjes. Dit zijn
puntjes...

Ze geeft korte klikken op de seinsleutel: TUUT-TUUT-TUUT.

PRESENTATRICE

En dit zijn streepjes...

Ze geeft langere klikken: TUTUUT-TUTUUT-TUTUUT.

PRESENTATRICE

Zo is de letter 'A' een punt en een streep.

Ze seint: TUUT-TUTUUT.

7.19 ARCHIEF: ENGELAND - ONTVANGST VAN MORSESEINEN

Een telegrafist in Brits uniform ontvangt morseseseinen.

PRESENTATRICE (V.O.)

Die piepjes worden opgevangen in
Londen en weer terugvertaald naar
gewone letters.

7.20 DRAMA: INT. HAARLEM - SCHUILPLAATS

De TELEGRAFIST is druk aan het seinen, terwijl HENK en
ELS over zijn schouder meekijken.

HENK (TEGEN TELEGRAFIST)

Verder hebben we handgranaten
nodig. Machinepistolen.

ELS

En kogels.

7.21 LOCATIE: INT. VERZETSMUSEUM

De PRESENTATRICE zit achter de zendkoffer, waaruit
onophoudelijk binnenkomende morsesignalen klinken.

PRESENTATRICE

De boodschappen zijn zo kort

mogelijk en daarna moet de zender meteen worden uitgezet.

Ze klapt de zendkoffer dicht, zodat het morsesignaal abrupt wordt afgebroken.

7.22 ARCHIEF: PEILAUTO

Een peilwagen rijdt langzaam rond. Ook het interieur van de peilwagen wordt getoond.

PRESENTATRICE (V.O.)

Want met speciale peilauto's maken de bezetters jacht op geheime zenders.

7.23 ARCHIEF: ENGELAND - LADEN VAN VLIEGTUIG

Een Brits vliegtuig wordt geladen met goederen.

PRESENTATRICE (V.O.)

Als alles goedgaat, worden er vanuit Engeland echt wapens gestuurd. Wanneer en waar dat zal plaatsvinden, wordt via Radio Oranje doorgegeven. In code.

7.24 DRAMA: INT. HAARLEM - SCHUILPLAATS

Op een tafel is een oud radiotoestel neergezet. HENK, ELS en NICO zitten eromheen en luisteren gespannen toe.

RADIOSTEM (V.O.)

Hier volgen enige boodschappen ten behoeve van het verzet. Jan heeft een lange snor. Ik herhaal: Jan heeft een lange snor.

Ademloos luistert het drietal toe.

RADIOSTEM (V.O.)

Onze Willem is jarig.

Het drietal veert meteen overeind. ELS vliegt HENK om de nek en die schudt tegelijkertijd de hand van NICO.

ELS

HET GAAT DOOR! HET GAAT DOOR!

RADIOSTEM (V.O.)

Ik herhaal: Onze Willem is jarig.

7.25 LOCATIE: EXT. WEILAND

De PRESENTATRICE staat in een uitgestrekte polder.

PRESENTATRICE

Een Engels vliegtuig kan niet zomaar even landen om wapens te leveren. Dat is veel te gevaarlijk. Daarom worden de spullen aan parachutes neergelaten. Een 'dropping' heet dat. En daarvoor heb je een afgelegen plek nodig.

Ze kijkt om zich heen: geen huis te zien.

PRESENTATRICE

Dat is nog best lastig in Nederland.

7.26 DRAMA: EXT. WEILAND NAAST BOS - NACHT

Een donker weiland omzoomd met bos. Donkere GESTALTEN dragen haastig lampen naar de uithoeken van het veld.

PRESENTATRICE (V.O.)

Daar zet je in het donker rode en witte lampen neer, die recht omhoog moeten schijnen.

Een VERZETSMAN klikt een witte schijnwerper aan en wordt zelf opeens fel verlicht, omdat hij erboven hangt. Een GESTALTE schiet naar hem toe.

HENK

(scherp)

Blijf weg uit dat licht!

De VERZETSMAN veert geschrokken weg uit de lichtbundel.

7.27 ARCHIEF: VERTREK VAN VLIEGTUIG

Een Brits vliegtuig stijgt op.

PRESENTATRICE (V.O.)

Zo weet de piloot straks precies waar hij zijn lading moet droppen.

7.28 LOCATIE: EXT. WEILAND

De PRESENTATRICE loopt langs de rand van het weiland.

PRESENTATRICE

Maar altijd bestaat het gevaar dat de Duitsers die lampen ook zien. Dus moeten er mensen op de uitkijk staan.

7.29 DRAMA: EXT. BOS - NACHT

Bloednerveus staat ELS in het bos aan de rand van het weiland en kijkt om zich heen.

HENK

En als je iemand ziet, wie het ook is, meteen waarschuwen.

ELS knikt met een gespannen gezicht.

ELS

Ik maak me meer zorgen over dat vliegtuig.

HENK

Ach, voordat de moffen hier zijn, zijn wij 'm allang gesmeerd.

ELS

Ik bedoel die wapens. Straks krijgen we die op ons kop.

HENK lacht en omhelst ELS ter geruststelling. Daarna sprint hij op een drafje weg en kijkt ELS hem na.

7.30 **ARCHIEF: EENZAAM VLIEGTUIG**

Tegen een donkere nachthemel boven Nederland komt een bommenwerper aangevlogen. Een doordringend geronk.

PRESENTATRICE (V.O.)

Op de afgesproken tijd moet het vliegtuig boven het droppingsgebied verschijnen.

7.31 **DRAMA: EXT. WEILAND NAAST BOS - NACHT**

HENK staat midden op het weiland en bedient de seinlamp.

PRESENTATRICE (V.O.)

Dan wordt er met een seinlamp een teken gegeven.

Het vliegtuiggeronk wordt luider en luider.

7.32 **LOCATIE: EXT. WEILAND**

PRESENTATRICE

Het vliegtuig scheert op zo'n 200 meter boven de grond en gooit aan parachutes zijn lading naar beneden.

7.33 **ARCHIEF: DROPPING VANUIT ENGELS VLIEGTUIG**

Een wapendropping vanuit een Engels vliegtuig.

PRESENTATRICE (V.O.)

Die bestaat vaak uit wapens en springstof, maar soms komen er ook geheim agenten mee, die voor de

regering in Londen moeten spioneren.

7.34 DRAMA: EXT. WEILAND NAAST BOS - NACHT

Met een aantal VERZETSMENSEN rent HENK over het donkere weiland in de richting van een container met parachute.

PRESENTATRICE (V.O.)

De verzetsmensen moeten alles dan
snel inladen en wegwezen, voordat
ze kunnen worden betrapt.

Haastig knoopt HENK de parachute van de container los.

HENK (TEGEN VERZETSMAN)

Doe die lampen maar uit.

Plotseling worden enorme schijnwerpers aangezet en de
hele omgeving baadt in een zee van licht. Geschrokken
zitten de VERZETSMENSEN als hazen gevangen in het licht.

MANNENSTEM (DRIES)

Iedereen staan blijven en handen omhoog!

VERZETSSTRIJDER

DE MOFFEN! WE ZIJN VERRADEN!

Hij begint te rennen richting bos, maar... DOEG-DOEG-
DOEG! Hij valt neer door een salvo uit een machine-
pistool.

MANNENSTEM (DRIES)

Jullie kunnen geen kant meer op.

De overige VERZETSMENSEN steken aarzelend hun handen in
de lucht. Triomfantelijk stapt DRIES KOOIMAN in het
uniform met pet van de Sichterheidsdienst naar voren en
een ogenblik is zijn gezicht duidelijk zichtbaar.

ELS

O God...

In het bos verderop draait ELS met een geschrokken
gezicht weg achter een boom. Zij heeft DRIES herkend.

7.35 ARCHIEF: ENGLANDSPIEL

Foto's van Duitse militairen bij een dropping.

PRESENTATRICE (V.O.)

Soms loopt een dropping helemaal fout
en wordt iedereen gevangen genomen.

7.36 LOCATIE: EXT. WEILAND

PRESENTATRICE

Vaak is dat het gevolg van verraad.
Want hoe groter de verzetsgroep,
hoe meer kans op verraders. En daar
zijn er nogal wat van geweest.

Ze toont een overzicht met vijftientig pasfoto's van
merendeels beruchte verraders. Ze wijst naar een foto:

PRESENTATRICE

Zoals Anton van der Waals, de
grootste Nederlandse landverrader van
de oorlog. Door dit soort handlangers
van de bezetter worden honderden
verzetsmensen doodgeschoten of
sterven in concentratiekampen.

7.37 DRAMA: INT. HAARLEM - SCHUILPLAATS

Een foto van Dries Kooiman in uniform met pet van de
Sicherheidsdienst wordt omhooggehouden.

ELS (O.S.)

Ik had ze moeten waarschuwen, maar ik
heb helemaal niets gezien. Niets!

NICO bestudeert de foto van Dries in zijn handen.

ELS

Ze waren er gewoon, alsof ze ons
stonden op te wachten.

Geëmotioneerd loopt ze heen en weer door de kamer.

NICO

Dries Kooiman ook?

ELS

Zeker weten. Zijn gezicht vergeet
ik nooit meer. Hij heeft m'n opa
gepakt. En nu Henk en Maarten en
René en... O God.

Overmand door emoties zakt ze op een stoel neer. Stilte.

NICO

We moeten hier weg. Misschien
kunnen we duiken in het noorden.

Opeens richt ELS zich fel op:

ELS

Zodat die schoft zijn gang kan gaan?!
Nee! We moeten 'm stoppen voordat hij

nog meer slachtoffers maakt.

NICO

Hoe dan?

ELS

Met een kogel.

Stilte. NICO kijkt weer naar de foto van Dries in uniform.

7.38 LOCATIE: EXT. HAARLEM – WESTERGRACHT

De PRESENTATRICE loopt over de stoep van de haarlemse Westergracht aan de kant van de Sint Bavo-kathedraal.

PRESENTATRICE

Soms moet het verzet iemand uit de weg ruimen die te gevaarlijk wordt. Zoals een verrader of een politieagent die jacht maakt op onderduikers. En zo'n moord of liquidatie is een heel riskante actie.

7.39 DRAMA: EXT. HAARLEM – STRAAT – SCHEMER

Met allebei een fiets aan de hand staan NICO en ELS op de stoep van een verder verlaten straat.

NICO

Zodra hij naar buiten komt, ga ik fietsen en jij volgt op honderd meter.

ELS knikt.

7.40 ARCHIEF: HANNIE SCHAFT

Een foto van Hannie Schaft met tasje onder haar arm. Haar haar is rood ingekleurd.

PRESENTATRICE (V.O.)

De bekendste verzetsvrouw van Nederland is Hannie Schaft, die ook 'het meisje met het rode haar' wordt genoemd. Samen met haar vriendin Truus Menger doet zij meerdere liquidaties.

7.41 LOCATIE: EXT. HAARLEM – WESTERGRACHT

Een foto van Hannie Schaft met zwartgeverfd haar en brilletje en Truus Menger verkleed als jongeman.

PRESENTATRICE

Om niet te worden herkend, hebben ze zich hier vermomd. Hannie met zwart geverfd

haar en Truus verkleed als jongen. Zo kunnen ze soms een verliefd stel spelen.

7.42 DRAMA: EXT. HAARLEM - STRAAT - SCHEMER

Een heel eind verderop komt een SD-ER die op Dries Kooiman lijkt, een café uitgelopen en loopt over de stoep weg. NICO stapt op zijn fiets en begint achter Dries aan te rijden. Met een gespannen gezicht wacht ELS een paar seconden en stapt dan zelf op haar fiets.

7.43 LOCATIE: EXT. HAARLEM - WESTERGRACHT

De PRESENTATRICE toont een ouderwets pistool.

PRESENTATRICE

Met zo'n pistool moet Hannie schieten en dat kan blokkeren of mis schieten. Heel gevaarlijk, want vaak zijn de verraders op hun hoede en dragen zelf een wapen.

7.44 DRAMA: EXT. HAARLEM - STRAAT - SCHEMER

CLOSE van een draaiend fietswiel. Rustige voetstappen komen steeds dichterbij. CLOSE van een pistool dat tevoorschijn wordt gehaald. Dan... PHOEW! Een schot en een lichaam valt op de stoep. Begin van sequentie:

7.45 FOTO: LIJK VAN FAKE KRIST

PHOEW! Het lichaam van Fake Krist op de Westergracht in Haarlem in de buurt van zijn fiets.

7.46 FOTO: LIJK VAN PIETER MARSMAN

PHOEW! Het lichaam van Pieter Marsman voor een winkel omgeven door schaduwen.

7.47 FOTO: LIJK VAN WIM HENNEICKE

PHOEW! Het lichaam van Wim Henneicke naast zijn fiets op de Linnaeusparkweg in Amsterdam.

PRESENTATRICE (V.O.)

Op deze wijze worden tientallen verraders door het verzet geliquideerd.

Einde sequentie.

7.48 DRAMA: EXT. HAARLEM - STRAAT

Een eind verderop begint NICO weg te fietsen. ELS nadert op haar fiets het slachtoffer op de stoep... EN DIE PROBEERT OVEREIND TE KOMEN! ELS komt tot stilstand en

richt haar pistool... ze aarzelt. Vanuit de verte:

NICO

Schiet dan! Schiet!

Op dat moment rolt het slachtoffer op zijn rug. Het is niet Dries Kooiman, maar een onbekende Duitsers.

ELS

Het is 'm niet.

Ze staat als verlamd. Ergens slaat een raam open.

BUURTBEWONSTER

Politie! Roep de politie!

NICO komt razendsnel teruggereden.

NICO

WAAR WACHT JE NOU OP?!

ELS

HET IS IEMAND ANDERS!

NICO

Hij heeft ons gezien.

DUITSER

Bitte... Bitte, nein...

PHOEW! PHOEW! NICO schiet de Duitser alsnog dood. ELS kan haar ogen niet van het slachtoffer afhouden en wordt door NICO meegetrokken.

BUURTBEWONSTER

MOORDENAARS! MOORDENAARS!

NICO en ELS fietsen als bezetenen weg.

7.49 LOCATIE: EXT. HAARLEM - BAVO-KERK

De PRESENTATRICE staat bij het monument van de Treurende Vrouw van Wenkenbach naast de Sint Bavo-Kathedraal aan de Westergracht.

PRESENTATRICE

De bezetters reageren woedend op iedere aanslag. Hier op de hoek steken ze bijvoorbeeld acht huizen in brand.

Ze toont twee foto's van uitgebrande huizen.

PRESENTATRICE

En tien mannen worden de volgende morgen op deze plek doodgeschoten. Als wraak.

7.50 ARCHIEF: GEHANDBOEIDE MANNEN

PRESENTATRICE (V.O.)

Voorbijgangers moeten daarbij
toekijken en de lijken mogen niet
meteen worden weggehaald.

7.51 ARCHIEF: LICHAMEN VAN GEFUSILLEERDEN

PRESENTATRICE (V.O.)

Om andere mensen bang te maken,
zodat ze niet meer in verzet durven
te komen. Pas daarna worden de
lichamen in de duinen gedumpt.

7.52 LOCATIE: BLOEMENDAAL – DUINEN

De PRESENTATRICE staat bij een monument in de duinen van
Bloemendaal, waar veel executies hebben plaatsgevonden.

PRESENTATRICE

Na de Duitse inval begon het verzet in
Nederland heel klein. Met speldjes van
de Koningin en leuzen op de muren. Maar
al heel snel groeit het verzet uit tot
een enorme organisatie die driehonderd-
duizend onderduikers weet te voeden en
zelfs aanslagen durft te plegen.

7.53 DRAMA: INT. HAARLEM – SCHUILPLAATS & TOILET

Overdreven energiek en kordaat beent NICO door de schuil-
plaats en laat de kogels uit zijn pistool in zijn hand
vallen. Verder is er niemand te bekennen.

NICO

Een Duitser is een Duitser. Het is goed
dat we 'm hebben omgelegd. Misschien was
hij nog wel erger dan Dries Kooiman!

Hij bergt het pistool weg en gooit de kogels in een doosje.

NICO

Dat zou me niets verbazen. Zo'n
hoge piet bij de Sicherheitsdienst,
dat word je echt niet zomaar.

Hij passeert de gesloten deur naar een toilet. Daar-
achter zit ELS helemaal ineengezakt op de toiletpot. Ze
heeft haar valse bril afgezet. En ze huult en huult.

NICO (O.S.)

Die moet wel iets op z'n geweten

hebben. Denk je niet?... Els?

ELS heeft haar hand voor haar mond geslagen om geen
geluid te maken, maar haar lichaam schokt van ellende.
